

GREENPEACE

SAYI #144

ZEHİR
SAÇAN
SANTRALLER
DERHAL
KAPATILSIN

İçindekiler

Kentlerde hava kirliliği kapalı

Günümüz dünyasında sanayi, ulaşım ve fosil yakıt kullanımı gibi faaliyetler sonucunda giderek daha kirli bir hava solumak zorunda kalıyoruz. Bir yandan da yanlış enerji politikaları ve temiz havayı odağına almayan politikalarla karşı karşıyayız.

Zehir saçan santraller derhal kapatılsın

Zonguldak, Çanakkale ve Afşin-Elbistanlılar, baca filtresi olmadan çalışan 15 kömürlü termik santralin kapatılması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na başvurdu. Söz konusu santrallerin yarattığı hava kirliliğinden şikayetçi olan halk, Yeşil Barış (Greenpeace) Derneği ile birlikte gerçekleştirdiği başvuruda 15 santralin 2019 yılı sonuna kadar gerekli çevre yatırımlarını yapmadığı gerekçesiyle kapatılmasını istedi.

Greenpeace Akdeniz Podcast Kanalı yayında

Bugüne kadar Greenpeace'i hep okudunuz, gördünüz, izlediniz. Şimdi size sesimizi duyurmak istedik ve podcast yayınına başladık. Siz de Apple ve Spotify'daki podcast'lerde "Toplum ve Kültür" kategorisinde bizi her hafta dinleyebilirsiniz.

İstanbul'da son 40 yılın en sıcak kasım ayını yaşıyoruz!

İstanbul son 40 yılın en sıcak kasım ayını yaşıyor. Ay başından bu yana güneşli ve sıcak günler geçiren İstanbul'da sıcaklık ortalaması 20 derecenin üzerinde. Sebebi ise iklim değişikliği.

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz
Basım ve Tanıtım
Hizmetleri Ltd. Şti. adına
Evren Ergeç

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok.
No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul
Tel: +90 212 292 76 19
Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Evren Ergeç

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Nilay Vardar

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

F₂O Reklam ve Tanıtım

Dağıtım

PTT

Kapak fotoğrafı

Caner Özkan / Greenpeace

GREENPEACE

300.000 imzayı teslim ettik!

Tek kullanımlık plastiklerin yasaklanmasını talep ettiğimiz ve **300.000'den fazla kişinin katıldığı kampanyamızın imzalarını** Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na teslim ettik.

Bu büyük hareketin bir parçası olduğunuz için tekrar teşekkürler. Sizden aldığımız güçle talebimizi Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Mehmet Emin Birpınar'a ilettik ve üç tarafı plastiklerle değil denizlerle çevrili bir Türkiye görmek istediğimizi belirttik.

Plastik proje sorumlumuz Nihan Temiz Atas, tek kullanımlık plastiklerin Türkiye'deki deniz canlılarına olan etkileri üzerine hazırladığımız raporun sonuçlarını Mehmet

Emin Birpınar'a aktardı ve denizlerdeki plastik kirliliğinin en büyük sebebinin tek kullanımlık plastikler olduğunu anlattı.

Yaptığımız görüşmede Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın plastik kirliliğiyle mücadelede olumlu adımlar atacağı bilgisini aldık. Tek kullanımlık plastiklerin yasaklanması talebimizin de değerlendirmeye alınacağını ve bu konuda gerekli adımların atılacağını öğrendik.

Caner Özkan / Greenpeace

Kentlerde hava kirliliği kapanı

Günümüz dünyasında sanayi, ulaşım ve fosil yakıt kullanımı gibi faaliyetler sonucunda giderek daha kirli bir hava solumak zorunda kalıyoruz. Bir yandan da yanlış enerji politikaları ve temiz havayı odağına almayan politikalarla karşı karşıyayız.

Gökhan Ersoy / Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu

Fotoğraflar: Muhammad Adimaja / Greenpeace

Beyaz perdedeki distopik gelecek senaryolarına gidecek daha çok yaklaşıyoruz sanki. Kentlerde yükselen binalar, artan araç yoğunluğu, azalan yeşil alanlar bu senaryoyu gerçeğe daha da yakınlaştırıyor. Ancak bireyler, sivil hareketler ve sivil toplum kuruluşları temiz hava hakkı talep etmeye devam ediyor. Çünkü hava kirliliğinin çözümü cam fanuslarda yaşamaktan veya temiz havayı pet şişelere sığdırmaktan değil, temiz havaya sahip bir şehre, ülkeye, gezegene sahip olmaktan geçiyor.

Şehirlerimizde plansız kentleşmeyle bir anda kendimizi

sanayi bölgelerinin içinde bulabiliyoruz. Sokaklarda yüz binlerce motorlu taşıt hiç durmadan geçiyor. Isınmak ve bitmek tükenmek bilmeyen enerji ihtiyacımızı karşılamak için kömür, petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtlar kullanmaya devam ediyoruz. Yeşil alanlar ise her geçen gün yok oluyor.

Bütün bunlar bir araya gelince kentlerde temiz havadan söz etmek mümkün olmuyor. Ne yazık ki aldığımız her nefeste, attığımız her adımda hava kirliliğiyle karşı karşıyayız.

Aldığımız her nefes temiz mi?

İklim krizi ve hava kirliliğinin ana etmenleri olan sanayi, ulaşım ve ısınma faaliyetlerinin büyük bir bölümü kentsel alanlarda kümeleniyor. Bu faaliyetler sonucunda atmosfere salınan CO₂, NO_x, PM 10 ve PM 2.5 (PM: partikül madde) gibi kirlenici maddeler kentsel alanları içinden çıkılmaz bir kirlilik kabanına çeviriyor. Bu nedenle gezegendeki her 10 insandan 9'u kirli hava teneffüs etmek zorunda kalıyor. Çin ve Hindistan gibi ülkelerde hava kirliliği gözle görülür bir hal almışken, Türkiye gibi pek çok ülkede hava kirliliği gözle görülüyor diye yok sanılabiliyor. Ancak PM 2.5 gibi insan saçından bile 30 kat küçük olan kirlenitçiler, aldığımız her nefeste iç organlarımıza ve dolaşım sistemimize sessiz sedasız giriyor.

Bilimsel çalışmalara göre partikül maddeler insan sağlığını şöyle etkiliyor:

- Kalp ve akciğer rahatsızlıkları olan insanlarda erken ölümler
- Kalp ritim bozukluğu
- Kalp krizi
- Astım
- Akciğer fonksiyonlarında azalma
- Solunum yolu hastalıklarında artış

Kısacası hava kirliliği sağlığımızı bozuyor. Greenpeace'in 2014 tarihli raporunda bir nevi sessiz katil olarak adlandırılan partikül maddelere karşı hepimiz savunmasızız. Kalp ve akciğer rahatsızlığı olanlar, çocuklar ve yaşlılar ise bu tehdit karşısında en savunmasız olanlar. Özellikle çocuklar fizyolojik özellikleri nedeniyle kirli havayı daha fazla teneffüs ediyor.

Çocuklarımız kirli hava solumak zorunda değil

Gezegendeki çocukların %93'ü, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) belirlediği kriterlere göre kirli hava soluyor. İngiltere'de geçtiğimiz aylarda yayımlanan bir rapor okul yolculuğu sırasında çocukların, NO₂ ve PM 2.5 gibi havayı kirlenit maddelere, günün diğer zaman dilimlerine göre 5 kat daha fazla maruz kaldığını gösteriyor. Londra, Berlin, Paris, Sofya ve Varşova'da yapılan başka bir araştırma ise okul bölgelerinde yoğunlaşan partikül madde kirliliğinin, DSÖ'nün halk sağlığını korumak için önerdiği hava kalitesi limit değerleri aştığını ortaya koydu. Eğer havadaki PM 2.5 yoğunluğu limit değerlerde kalsaydı, DSÖ'ye göre çocukların da dahil olduğu her yaş grubunda yılda 2.1 milyon erken ölüm önlenebilirdi.

Okul bölgelerindeki hava kirliliğine dair bir çalışmanın İstanbul'da getireceği sonuçlar merak konusu. Türkiye'de ise PM 2.5'e dair yasal bir limit değer bulunmuyor. Üstelik PM 2.5, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na ait hava kalitesi izleme istasyonlarının çoğunda ölçülüyor. Bir diğer partikül madde PM 10 ise 2018 yılında yeterli ölçüm yapan istasyonların verilerine göre, DSÖ limit değerlerinin üstünde. PM 2.5'te de ölçümlerin yapıldığı senaryo, PM 10'dan farklı sonuçlar gösterecek mi?

Kirli hava sağlığımızı bozmakla kalmıyor, çocuklarımızın hayatını da etkiliyor. Kentlerde temiz hava için mücadele vermek giderek derinleşen iklim krizine karşı bir mücadele anlamına da geliyor. Temiz hava herkesin hakkı. Havayı temizlemek, bize iklimi kurtaracak formülü de verecek. Bu yüzden temiz havaya odaklanan iklim politikalarına, gerekli yasal düzenlemelere, temiz hava eylem planlarına ihtiyacımız var.

Zehir saçan santraller derhal kapatılsın

Zonguldak, Çanakkale ve Afşin-Elbistanlılar, baca filtresi olmadan çalışan 15 kömürlü termik santralin kapatılması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na başvurdu. Söz konusu santrallerin yarattığı hava kirliliğinden şikayetçi olan halk, Yeşil Barış (Greenpeace) Derneği ile birlikte gerçekleştirdiği başvuruda 15 santralin 2019 yılı sonuna kadar gerekli çevre yatırımlarını yapmadığı gerekçesiyle kapatılmasını istedi.

Fotoğraflar: © Imre Azem / Greenpeace

15 santral zehir saçmaya devam ediyor

2013 yılında özelleştirilen kömürlü termik santrallere, çevre yatırımlarını tamamlamaları için 2019 yılının sonuna kadar süre tanınmıştı. Bu süre içerisinde santraller, filtre ve baca gazı arıtma sistemleri gibi çevre yatırımlarını yapmadan zehirli gazları altı yıl boyunca doğrudan havaya saldı.

Verilen sürenin dolmasına iki ay kalmasına karşın gerekli çevre yatırımlarını yapmayan 15 santral halen etrafa zehir saçmaya devam ediyor. Yeni bir kanun teklifiyle bu santrallere çevre yatırımlarını yapmaları için verilen sürenin 2022 yılına kadar uzatılması da meclis gündeminde.

Teklif yasalasarsa, bu santraller 2022 yılı sonuna kadar havayı kirletmeye, çevreye zarar vermeye, halk sağlığını tehdit etmeye devam edecek. Yeşil Barış (Greenpeace) Derneği, yeniden yasal düzenleme ile havayı kirletme izni verilmesine karşı çıkıyor ve bu sebeple söz konusu santrallerin kapatılmasını talep ediyor.

Daha önce de söz konusu santrallerin çevre yatırımlarına iki yıl daha erteleme Meclis gündemine gelmiş ancak TBMM'de tüm siyasi partilerin reddetmesiyle geri çekilmişti.

Greenpeace Akdeniz, Temmuz ayında söz konusu 15 santralden ikisinin yer aldığı Kütahya Seyitömer ve Tunçbilek'te yaptığı 24 saatlik hava ölçümü sonucu hava kirliliğinin Dünya Sağlık Örgütü'nün limit değerinin üç katı olduğunu ortaya çıkarmıştı.

"Hem cebimize hem sağlığınıza zarar"

Greenpeace avukatı Deniz Bayram söz konusu durumu şu sözlerle değerlendirdi: "Türkiye'nin en kirliliği termik santralleri 6 yıl boyunca yatırımlarını yapmadı, çevreyi kirletti, kanser ve birçok hastalığın sorumlusu hava kirliliğine neden olarak halk sağlığını tehdit etti. 2019 yılı sonuna kadar süreleri olan bu santraller için zaman doldu. Keyfi olarak havayı kirleten santrallerin faaliyetlerinin, çevre yatırımları tamamlanana kadar durdurulması gerekiyor. Bu santraller havayı kirletmekle kalmadı, aynı zamanda 2018 yılında bu santrallerden 10 tanesine toplam 559 milyon Türk Lirası, 2019 yılında 665 milyon Türk Lirası kamu teşviki ödendi. Bu santrallerin 2020 yılında da milyonlarca teşvik ödemesi almasına karar verildi. Kısacası bu santraller hem cebimize hem sağlığınıza zarar."

* Söz konusu teklif: Plan Bütçe Komisyonu'nda görüşülen Dijital Hizmet Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi'dir.

Yasa hangi santralleri kapsıyor?

- Çanakkale / ÇAN 18 Mart Termik Santrali
- Şırnak / Silopi Termik Santrali
- Kahramanmaraş / Afşin Elbistan A Termik Santrali
- Karabük / Kardemir Termik Santrali
- Kütahya / Tunçbilek Termik Santrali
- Kütahya / Seyitömer Termik Santrali
- Manisa / Soma A Termik Santrali
- Manisa / Soma B Termik Santrali
- Sivas / Kangal Termik Santrali (1. ve 2. üniteler)
- Zonguldak / Çatalağzı Termik Santrali
- Ankara / Çayırhan Termik Santrali
- Muğla / Yeniköy Termik Santrali
- Muğla / Kemerköy Termik Santrali
- Bursa / Orhaneli Termik Santrali
- Kahramanmaraş / Afşin Elbistan B Termik Santrali

Greenpeace Akdeniz Podcast Kanalı yayında

Bugüne kadar Greenpeace’i hep okudunuz, gördünüz, izlediniz. Şimdi size sesimizi duyurmak istedik ve podcast yayınına başladık. Yükselen bir trend olan podcast dediğimiz aslında basitçe yeni nesil dijital radyo. Birçok kişi bilgi edinme ve vakit geçirme araçlarından biri olarak podcast’e yöneliyor. Artık Türkiye’de de yüz binlerce kişi podcast dinliyor!

Ne anlatıyoruz?

Greenpeace Akdeniz olarak biz de bir çevre podcast’i yapmaya başladık: Greenpeace Akdeniz Podcast. Gezegemizi ilgilendiren konuları, iklim krizini, çevre mücadelesini konuşmak istedik. Her hafta bir konukla çevre gündemini oluşturan konuları ve insan hikayelerini anlatmaya başladık.

Greenpeace Akdeniz Podcast hikayeler anlattığımız bir platform. Hayal gücüne hitap ediyor çünkü podcast ile hayal kurmak arasında bir ilişki var. Podcast vasıtasıyla hikaye anlatmak istediğimiz için didaktik olmak istemedik. Kendimizi anlatmaktan çok bireyleri dinlemek istedik. Çevre mücadelesi ve çevre farkındalığı hayatında yer etmiş figürleri konuk ediyoruz. Böylece bir etkileşim alanı yaratabileceğimize inanıyoruz.

Kimlerle konuşuyoruz?

İlk konuğumuz Oya Baydar ile “İlk Türkçe ekolojik distopya” diye anılan kitabı Köpekli Çocuklar Gecesi’ni konuştuk. Podcast’in en dikkat çekici kısmı Baydar’ın kitabı yazma sürecinde iklim krizi ve ekoloji hakkında farkındalığının artmış olduğunu söylemesiydi.

İsveçli öğrenci Greta Thunberg’in başlattığı ve kısa sürede dünyaya yayılan küresel iklim grevleri de podcast’lerimizde yer verdiğimiz bir konuydu. 11 yaşındaki iklim aktivisti Deniz Çevikus’la iklim aktivizmini ve çocukların çevre mücadelesinde nasıl yer aldığını konuştuk. Deniz’i harekete geçiren şey donan fok balığının fotoğrafını görmesi olmuş.

Greenpeace Akdeniz Gıda ve Tarım Proje Sorumlusu Berkan Özyer de konuklarımızdan biriydi. Onunla birlikte “Gıdalardaki pestisitlerden nasıl kurtuluruz?” sorusunun peşine düştük ve üretici pazarlarının hikayesini dinledik.

Bir bölümümüzü ise müziğe ayırdık. Progresif reggae grubu Zeytin’in solisti Melissa Lara Clissold konuğumuz oldu ve çevre mücadelesi ile müzik arasındaki ilişkiyi konuştuk. Grubun yeni albümünden “Merhaba Ben İnsan” şarkısı da bu podcast’te!

Podcast yayınına başladığımızdan beri bizi binlerce kişi dinledi. Siz de Apple ve Spotify’daki podcast’lerde “Toplum ve Kültür” kategorisinde bizi her hafta dinleyebilirsiniz. Tüm platformlarda varız. Sesimizi daha çok duymak için kanallarımıza abone olmayı unutmayın.

İstanbul'da son 40 yılın en sıcak kasım ayını yaşıyoruz, bu doğal değil!

İstanbul son 40 yılın en sıcak kasım ayını yaşıyor. Ay başından bu yana güneşli ve sıcak günler geçiren İstanbul'da sıcaklık ortalaması 20 derecenin üzerinde. Sebebi ise iklim değişikliği.

Meteoroloji verilerine göre içinde bulunduğumuz kasım ayında İstanbul'daki sıcaklık ortalaması 21,7 dereceyi gördü. Oysa ki 1981'den beri yapılan ölçümler İstanbul'da kasım ayının sıcaklık ortalamasının 11,7 derece olduğunu gösteriyor.

Son 50 yılda sıcaklık 1,2 derece arttı

İklim değişikliğinin yol açtığı ve doğal olmayan bu durum sadece İstanbul'u kapsamıyor. Meteoroloji verilerine göre Türkiye'nin ortalama sıcaklığı son 50 yılda 1,2 derece arttı. Küçük gibi gözükse de bu rakam Türkiye'nin ikliminin değiştiğini ortaya koyuyor.

Türkiye'nin ortalama sıcaklığı 1970-1978 yılları arasında 12,7 derece, 1979-1987 yılları arasında 12,8 derece, 1988-1996 yılları arasında 12,8 derece, 1997-2006 yılları arasında 13,4 dereceydi. 2007-2016 yılları arasında ise 13,9 dereceye yükseldi.

Türkiye'de iklim değişikliğinin son haftalardaki görülür etkilerinden bazıları şöyle:

- Ekim ayında Türkiye'nin neredeyse tamamında sıcaklıklar mevsim normallerinin üstündeydi.
- 2019 yılındaki sıcaklıklar en az 2018 yılındaki sıcaklıklar kadar yüksek seyrediyor.
- Türkiye birkaç haftadır şiddetli kuraklığın etkisi altında.
- Antalya'da nisan ayında çiçek açması gereken ağaçlar kasım ayında çiçek açtı.

Türkiye Paris Anlaşması'nı acilen onaylamalı

Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Proje Sorumlusu Onur Akgül İstanbul'da yaşadığımız bu güneşli günlerin hiç doğal olmadığının altını çizdi. "Kasım ayının bu anormal sıcaklığı, insan faaliyetiyle derinleşen iklim değişikliğinden kaynaklanıyor. Kömür, doğalgaz ve petrol gibi fosil yakıtların kullanımı ve yüksek karbon salımları sıcaklığı artırıyor, mevsimleri altüst ediyor. İnsan faaliyetleri, halihazırda sanayi öncesi döneme kıyasla gezegenin 1,0 derece ısınmasına sebep oldu. Türkiye, iklim değişikliğinden en çok etkilenecek bölgelerden birinde yer alıyor. Giderek bir krize dönüşen iklim değişikliği tüm Türkiye'de bize kuraklık ve doğal olmayan afetler olarak geri dönüyor. Bu kötü gidişi durdurmak için Türkiye'nin harekete geçmesi, 3 buçuk sene önce imzaladığı Paris Anlaşması'nı mecliste acilen onaylaması gerekiyor."

Hemen Şimdi "PLASTİK" yaz, 2322'ye g nder.
Sen de kampanyamıza katıl!

**PLASTİK
KİRLİLİĞİNE
DUR DE!**

Plastik

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekli ilişkilerimiz sizden anca zamanda arayacaktır.